

Sinistros marítimos nos arredores da Illa de Ons (II)

”Naufraxios menores”

Celestino Pardellas de Blas

Contan que o ser humano sempre se sentiu fascinado polo Universo e polo Mar. E é ben certo, especialmente polo mar, xa que o tiña preto, máis ao alcance da man. Do mar todo enfeitiza, cativa, asombra,... Podemos pasar horas e ata días enteiros mirándoo e, de seguro, que nunca nos fartaremos de ollalo nin o imos a atopar xamais igual.

Pero non só é o mar o que fascina ao ser humano, senón todo o que estea relacionado con el. Os cantís, as praias, a fauna, flora, a pesca, as embarcacións,...

Táboa de sinistros marítimos acaecidos na Illa de Ons ou nas súas proximidades.

NOME	DATA	LUGAR	VÍTIMAS
<i>Barco de gran porte</i>	1596	Ons?	Máis de 40
<i>Francés</i>	1604	Ons	1
<i>Brilliant</i>	04-12-1799	Cercanías Ons?	?
- <i>Raposo</i> - <i>Alcudia</i>	?-?-1801	Cercanías de Ons?	?
<i>Vizcaya</i>	1884	Ons	
<i>San Andrés</i>	18-09-1886	Ons	?
<i>San Juan Bautista</i>	20-11-1893	Ons	5
<i>Manuel</i>	14-05-1894	Ons	1
(Un patache) ¿	24-10-1900	Ons	1
<i>Carmen</i>	21-01-1918	Proximidades Ons	11
<i>Unión Pesquera</i>	1925	Ons	
<i>Pepita Sobral</i>	01-03-1928	Melide-Ons	0
<i>Constante</i>	17-10-1930	Melide-Ons	0
<i>Azaña</i>	¿-¿-1932	Ons - Sábvora	19
<i>Conde de Venadito</i>	16/06/1936	Cercanías de Ons	0
<i>Barsac</i>	09-01-1940	Onza	17
<i>Campos</i>	17-11-1942	Onza	21
<i>María Luisa</i>	10-11-1950	Onza	16
<i>Ciclope</i>	23-10-1952	Onza	7
<i>Santiago Cerviño</i>	18-11-1959	Onza	12
<i>General Mola</i>	23-12-1959	Freitosa-Ons	0
<i>Bella Otero</i>	05-08-1967	Onza	0
<i>Nuevo Maruja Costa</i>	31-10-1972	Ons	6
<i>Cordero González</i>	30-08-1975	Melide-Ons	0
<i>Soy de Ons</i>	¿-07-1979	Luxe do Crego-Ons	0
<i>Nuevo Virgen del Carmen</i>	17-02-1998	Onza	1

* En escuro, os novos naufraxios que incluímos nesta entrega.

Pero se hai algo vinculado co mar que nos marabilla, son os Faros e a vida dos fareiros na súa soidade, sobre todo nas illas. Pero tamén hai aquilo que nos entristece del cando ocorre, pero que á vez nos seduce, como son os Naufraxios.

Na revista Os Galos nº 13 do ano 2019, comezaba o primeiro capítulo sobre este tema, os Naufraxios, coma unha homenaxe aos que perderon a vida neses sinistros ou que experimentaron a perda das súas embarcacións adquiridas con grandes esforzos económicos.

Temos claro que calquera desgraza persoal ou perda acaecida no mar, trae consigo episodios moi dolorosos e que, en moitos casos, vai afectarlles profundamente e levarano presente toda a vida. Con estes artigos só queremos que non queden no esquecemento e que sirvan de terapia para superalo.

Outros sinistros menores nas proximidades de Ons

Chámolle así, menores, non porque carezan de importancia, senón porque non tiveron a repercusión mediática nin os estudos e investigacións que tiveron outros, quizais simplemente, pasaron máis desapercibidos, aínda que algúns sufriron importantes danos persoais e materiais.

Na primeira entrega vimos o “Vapor Vizcaya” (1884) e a motora “Unión Pesquera” (1925). Nesta segunda, ademáis de ir agregando datos á táboa de naufraxios acaecidos en Ons, falaremos do “Juan Bautista”, “Manuel”, “San Andrés”, un patache, “Carmen”.

En primeiro lugar engadirémoslle á táboa os sinistros marítimos xa vistos na primeira entrega, e os estudados por Yago Abilleira (Revista AUNIOS nº 23 e 25) segundo datos recollidos da documentación do Marquesado de Mos-Valladares. Yago escribe detalladamente dun naufraxio en Ons no ano 1596, aínda que con serias dúbidas sobre o lugar exacto do sinistro. Tamén nos falou do vapor “Conde de Venadito” usado como albo e afundido preto de Ons en 1936. Tratou o naufraxio, en 1604, dun barco inglés, de nome “Francés”, que se refuxiou en Ons, pero o forte temporal acabou por afundilo. Tiña una tripulación de 19 homes e un rapaz, que foi o que faleceu no afundimento.

Naufraxio do bergantín-goleta “Juan Bautista”

Temos noticia deste naufraxio o 23 de novembro de 1893, cando chegaron a Vigo tres náufragos que se salvaron cando o bergantín afundiuse á altura da Illa de Ons. Os superviventes eran Vicente Villoch, José Ripols e Vicente Fernández, veciños de Denia, pois o barco era de matrícula de Valencia.

Comentaba a prensa que Vicente Villoch foi o que logrou agarrarse a unha rochas na Illa de Onceta e dende ela pediu auxilio. Segundo parece a canoneira “Diamante”, que debía andar na procura

dos posibles náufragos, non os deu atopado. É de supoñer que o estado do mar non lle permitía achegarse o suficiente á costa, sendo imposible a súa visualización e menos escoitalo.

O cronista comenta que Villoch, amarrado a unha pequena lancha, supoñemos que inchable, e nadando, logrou gañar a costa de Onceta, onde permaneceu dous días. Detallou que lle botaban comida dende unha pequena embarcación, supoñemos que sería algunha dorna da Illa, xa que, debido ao estado do mar, non podían achegarse á zona de cantil e rochas onde se atopaba.

A noticia de prensa non é nada clara na súa explicación, pois non especifica como os outros dous lograron ganar a costa, se estaban con el,..., e como estiveron eses días ata que foron recollidos na propia Illa de Ons por un balandro que os achegou á Pobra.

Informaron que o capitán do bergantín e catro mariñeiros desapareceron no intre do sinistro, co que deducimos que a tripulación estaba composta por oito homes. A nova volve a deixar dúbidas, xa que informa de que foron conducidos á Pobra e, sen embargo, despois continúa a dicir: “*En la Comandancia de Marina se les dá socorro, y por el primer vapor que salga de Vigo para el Mediterráneo, serán embarcados con destino al pueblo de su naturaleza*”, non detalla como chegaron a Vigo. O “Juan Bautista” deixaría un balance de 5 desaparecidos e 3 superviventes.

Naufraxio do bote “Manuel”

Así nos presenta a noticia o “Criterio Galego” o 14 de maio de 1894.

Días pasados naufragó al regresar de la isla de Ons, á consecuencia del viento y mal estado del mar, el bote “Manuel” que se dedicaba á la pesca del congrio, tripulado por los marineros Manuel Cervillo, José Rua y Nicolás Agulla Villanueva, todos vecinos de Bueu, á donde se dirían.

“Jaime Soberano”, segundo bergantín-goleta

El tripulante Agulla Villanueva pereció ahogado sin que sus dos compañeros pudiesen salvarle.

Estos fueron recogidos más tarde por una embarcación que les condujo a Beluse.

El muerto era mayor de 75 años.

La embarcación fué hallada por un patrón de pesca de Marín. Resulta ser la misma del naufragio por las señas que son: B.º L.ª 3.ª F.º 751.

Naufragio do quechemarín “San Andrés”

No Correo Gallego un 14 de xullo de 1888, saú esta noticia, sen que tiveramos máis datos sobre o que puido acontecer para que o accidente do quechemarín “San Andrés”, ocorrido o 18 de setembro de 1886 na praia de Melide na Illa de Ons, provocara un consello de guerra.

—En uno de los primeros días de la semana próxima se celebrará en la Capitanía General un consejo de guerra para ver y fallar la causa instruida al patrón Juan Rodríguez Varela por naufragio del quechemarin San Andrés, cuyo accidente ocurrió en la playa de Mellide en la isla de Ons el 18 de Setiembre de 1886.

Naufragio dun patache

Contaba o Correo Gallego o 24 de outubro de 1900 que o día 18 do mesmo mes, se foi a pique na Illa de Ons un patache que procedente de Gijón ía con destino a Marín cargado de carbón para D. Manuel Montes de Pontevedra.

Dos cinco mariñeiros que formaban a tripulación do patache, catro foron recollidos por unha dorna de Portonovo que estaba a pescar nas proximidades de Ons, e o outro mariñeiro pereceu ahogado, sen que ata o momento de dar a noticia, e xa pasara case unha semana, fora atopado o seu cadáver.

Naufragio da traíñeira “Carmen”

O 18 de xaneiro de 1918, cando estaban no Diario de Pontevedra a pechar a edición do sábado 19, reciben a nova do naufragio preto da Illa de Ons da traíñeira “Carmen” de matrícula de Bueu. Así era o titular: “*Siniestro marítimo en Bueu. Once ahogados. Hay que socorrer a las familias.*”

No sinistro pereceron ahogados once mariñeiros, como comentaban, despois dunha loita desesperada e inútil contra os elementos. O barco, despois de moitos bandazos provocados polo mal estado do mar, foi dar, con grandes avarías, a unha praia do municipio de Sanxenxo.

Narraba o Diario: “*Cuando la dolorosa noticia llegó a Bueu, se produjeron escenas tristísimas en todo el pueblo, pues las pobres familias de los pescadores recorrían las calles dando gritos ante la magnitud horrible de la catástrofe. Casi todos los naufragos dejan familias en el mayor desamparo.*”

O periodista facía fincapé na caridade das persoas de Bueu que deben acudir a axudar no posible buscando remedio a esa desgraza: “*Ya que no sea posible devolver la vida a aquellos infelices trabajadores del mar, debemos al momento de llevar un pedazo de pan a esos hogares enlutados donde gimen viudas, huérfanos y padres encanecidos.*”

Enseguida o Liceo-Casino de Bueu iniciou unha subscripción para a familia das vítimas. Tamén os Deputados provinciais por Pontevedra daquela, acordaron solicitar da Deputación unha cantidade igual á que xestionaran para as vítimas de Cangas, supoño que por outro sinistro marítimo.

Traíñeira